

vyřízení uložit, prostě proto, že soud ten žádného usnesení ani jiného opatření stížnosti podléhajícího neučinil. Proto také praví zákon (§ 20 náhr. zák.) výslovně, že stížnost přísluší osobě hospodařící proti výpovědi, nikoli proti nějakému usnesení okresního soudu, protože takového právě vůbec není. Rozhoduje tedy o výpovědi teprve sborový soud jako soud rekursní na stížnost strany, jinými slovy, věc nemá se zde tak, jako v řízení nájemním dle civilního soudního řádu, by námítky proti výpovědi šly na soud okresní, který ji doručil a tento aby o nich rozhodoval, jako se to děje dle §u 562 a 571 c. ř. s., nýbrž docela naopak námítky podávají se ve formě stížnosti na soud sborový a ten teprv o nich rozhoduje. To jest od prvopočátku stanoviskem nejvyššího soudu a nyní celkem také již i v nižších stolicích ustálenou praxí. Stávalo se ovšem též, zejména z počátku, že některé okresní soudy, davše se svěsti předpisem §u 562 c. ř. s., v jehož smyslu i Státní pozemkový úřad návrh činil, myslily, že i zde při výpovědi z hospodaření, tak jako při výpovědi z nájmu nebo pachtu musejí dáti straně vypovězené příkaz, obdobný příkazu nařízenému v citovaném předpisu, a tudíž takový příkaz vynášely a s výpovědí doručovaly, což zase zavdalo straně vypovězené příčinu ke stížnosti, že soudce učinil více než měl, ač ovšem ani to nemohlo na rozhodnutí o výpovědi, která jediné je předmětem stížnosti a na jejíž legálnosti tedy jediné sejde, míti vliv. Dle zákona stačí úplně, by Státní pozemkový úřad dal osobě hospodařící výpověď, uváděje přesně předmět výpovědi a lhůtu, na kterou vypovídá, neboť to stačí úplně, by pak po právní moci výpovědi a uplynutí lhůty provedena byla exekuce na vyklizení a odevzdání vypovězených nemovitostí dle §u 20 poslední odstavec náhr. zák.; není tedy nijak třeba ani toho, by Státní pozemkový úřad, jak činí, vypovězené straně připomínal, že musí vypovězené nemovitosti po vypršení výpovědní lhůty vykliditi a že jí přísluší dle §u 20 proti výpovědi stížnost z důvodů části I. c) náhr. zák. Neboť o tom všem poučuje stranu už zákon sám a není předepsáno, aby se takové poučení pojalo do výpovědi nebo dokonce, aby soud jí je dával zvláštním výměrem, jak to také mnozí činili. Proto je lhostejno, že Státnímu pozemkovému úřadu se při tom přihodilo nedopatření, že v návrhu svém, aby straně vypovězené vydán byl příkaz (návrhu to, jak shora řečeno, zbytečném, jež soudce proto právem mlčením přešel), žádá za příkaz k vyklizení »ve lhůtě shora řečené«, t. j. šestiměsíční, místo »po uplynutí lhůty shora řečené«, neboť rozhodným není tento návrh, jenž tam vůbec nepatří, nýbrž výpověď sama, která praví správně a výslovně, že se dává »na dobu šesti měsíců ode dne doručení«.

Čís. 6119.

Mezinárodní doprava železniční.

Nárok na vrácení přeplatku dovozného, chybně dráhou vypočítaného, promlčuje se v jednorocní lhůtě §u 71 žel. dopr. ř. Chybami podle §u 70 žel. dopr. ř. nejsou jenom chyby ryze početní, nýbrž všechny, které mají vliv na konečný výpočet. Spadá sem i nesprávné počítání kursu.

Přepočítala-li dráha dovozné, předepsané rakouskými drahami v rakouských korunách, na československé koruny ku dni, jí samou libovolně stanovenému a vybrala-li dovozné v československých korunách podle tohoto kursu, jest povinna vrátiti přeplatek tak, jak ho vybrala, tedy v československé měně a kursu, jež sama při vybrání určila.

Nebyla-li dráha s to, by vypočítala celé dovozné předem, a vyžádala-li si zálohu, stal se zbytek dovozného splatným, až dráha odesílatele vyzvala ke konečnému súčtování a zaplacení nedoplatku a jest pro přepočítání kursu rozhodným den, kdy byl odesílatel vyzván k zaplacení nedoplatku.

Pro přepočítání zálohy na dovozné jest rozhodným kurs ke dni složení zálohy. Byla-li záloha vybrána a složena na dovozné na tratích tuzemských i cizozemských, aniž by bylo určeno, kolik z ní připadá na to a ono dovozné, jest jí rozdělití na obojí dovozné poměrně podle jeho výšky.

Byla-li dráha uznána povinnou vrátiti přeplatek dovozného, jest povinna zaplatiti úroky počínajíc dnem reklamace.

(Rozh. ze dne 15. června 1926, Rv I 2129/25.)

Dne 28. srpna 1920 podala firma Sch. jakožto odesílatel dráze ve stanici podací Hradec Král. k dopravě zásilku do stanice určení Ronchi v Itálii na mezinárodní nákladní list. Dovozné až do stanice Logatec (hranice rakousko-italská) měl platiti odesílatel, který na úhradu jeho složil onoho dne u stanice podací 10.000 Kč. Dne 12. června 1922 došlo ve stanici podací k vyúčtování dopravného mezi dráhou a odesílatelem, při němž dráha předložila vyúčtování, frankaturní účtenku, na 4.105 Kč 80 h a 94.420 Krak 21 h, vyúčtovala měnu Krak. měnou čsl. v Kč v přepočítacím kursu ku dni 15. listopadu 1920 100 Krak. na 18 Kč, takže dle toho dovozné v Krak, uvedené činilo 16.995 Kč 64 h, celkové dovozné na odesílatele připadající činilo v Kč 21.101.44 a dobrala od něho po odečtení zálohy 10.000 Kč ještě 11.101 Kč 44 h. Žalující společnost nahradila dovozné odesílateli, jenž jí pak postoupil veškeré své nároky z této smlouvy dopravní oproti dráze, žalující strana pak reklamovala u dráhy dne 10. srpna 1922 přeplatek 10.299 Kč 81 h. Dráha vyřídila reklamaci dopisem ze dne 21. února 1924 a vrátila přeplatek 41.400 Krak. 36 h i s úroky, celkem obnos 45.500 Krak. reklamantu efektívně. V žalobě, již se domáhala na Československém eráru zaplacení 16.708 Kč 24 h tvrdila žalobkyně: Platební povinnost odesílatelova stanovena byla definitivně vyřízením reklamace na 4.105 Kč 80 h, pak 53.019 Krak. 85 h, splatných dne 12. června 1922, kdy stanice podací vyzvala odesílatele k vyúčtování a s ním také toho dne vyúčtovala. Pro přepočtení Krak. na Kč směrodatným je kurs ze dne 12. června 1922. Ten činil 0.5 Kč za 100 Krak. Dle toho k zaplacení připadající dovozné 53.019 Krak. 85 h činí 265 Kč 10 h. Jelikož však stanice podací vybrala 9.543 Kč 57 h, vybrala více o 9.278 Kč 47 h. Uznáný přeplatek 41.400 Krak. 36 h vybrala dráha penízem 7.452 Kč 06 h, dle uvedeného kursu měla však vybrati jen 207 Kč, takže vybrala více o 7.245 Kč 06 h, činí dohromady

16.730 Kč 53 h. Odpočte-li se od toho 22 Kč 30 h za vrácené Krak., vybývá pro žalující stranu k dobru oproti dráze zažalovaných 16.708 Kč 23 h. Procesní soud první stolice přiznal žalobkyni toliko 8.167 Kč 70 h s 6% úroky od 13. června 1922, ježto v reklamačním řízení uplatňovala pouze 10.299 Kč 81 h, takže ohledně 6.408 Kč 43 h nastalo promlčení nároku (čl. 12 mez. úml., § 71 žel. dopr. ř.), 45.000 Krak. činilo podle kursu 18 Kč za 100 Krak., celkem 8.190 Kč, po odpočtení 22 Kč 30 h podle přepočítacího kursu za efektivně vrácené Krak. zbývá 8.167 Kč 70 h, jež bylo žalobkyni přisouditi. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného eráru, dovolání žalující firmy pak vyhověl potud, že změnou rozsudků nižších soudů uznal žalovaný erár povinným zaplatiti žalobkyni 9.354 Kč 06 h s 6% úroky od 10. srpna 1922.

D ů v o d y:

Ze srovnalých rozsudků nižších soudů dovolávají se obě strany. Kdežto žalující firma navrhuje, by bylo žalobě úplně vyhověno, trvá žalovaná železniční správa na úplném zamítnutí žaloby. Přisvědčiti dlužno především žalované straně a nižším soudům, že žalobní nárok, pokud převyšuje reklamovaných 10.299 Kč 81 h se 6% úroky od 10. srpna 1922 pominul promlčením podle čl. 12 m. ú. a §u 71 žel. dopr. ř. Neprávem namítá žalobkyně, že se tyto předpisy nevztahují na její nárok, poněvadž nejde ani o početní chybu, ani o nesprávné použití tarifu, nýbrž o přepočítací kurs při vybrání dovozného, tedy o právní otázku, jež není upravena ani mezinárodní úmluvou, ani železničním dopravním řádem a musí býti řešena podle všeobecných předpisů občanského a obchodního práva. Nezáleží na tom, o jakou jde právní otázku, nýbrž o jaký jde nárok. Předmětem žaloby jest vrácení toho, co dráha neprávem vybrala na dovozném z toho důvodu, že je chybně počítala a žalobkynin nárok jest tedy nárokem dle §§ 70 a 71 žel. dopr. ř. a promlčuje se v jednom roce. Chybami dle §u 70 žel. dopr. ř. nejsou jenom chyby ryze početní, nýbrž všechny, které na konečný výpočet mají vliv, zákon výslovně zahrnul sem i mylné použití tarifu, neboli podle §u 6 žel. dopr. ř. všech pro dopravní smlouvu důležitých předpisů. Zájem železnice i stran vyžaduje, by všechny takové chyby byly ohlášeny a vyřízeny v kratší lhůtě, než činí pravidelná lhůta promlčecí, ani podle doslovu zákona, ani podle zřejmého jeho účelu nelze rozeznávat, zda mělo chybné počítání příčinu v pouhém přehlédnutí, či v jiném omylu. Dovolání žalobkyninu musí ohledně 6.408 Kč 43 h býti již z tohoto důvodu úspěch odepřen. Dovolání železniční správy jest důvodné pouze potud, pokud vytýká, že úroky z prodlení byly přisouzeny dvakrát. Jednou tím, že bylo přiřknuto na přeplatku celých 45.500 Krak., ač vlastní přeplatek činil jenom 41.400 Krak. 36 h, ostatek pak byly uznané úroky z prodlení, po druhé tím, že z celého přeplatku 45.500 Krak., přepočteného na československé koruny, byly přisouzeny nové úroky z prodlení od 13. června 1922 jako dne původního zaplacení přeplatku. Ve věci

hlavní totiž, zda dráha byla oprávněna dne 12. června 1922 vybraný přeplatek 41.400 Krak. 36 h vrátiti dne 6. března 1924 v rakouských korunách, ač jejich kurs zatím mimořádně poklesl, nelze jí dáti za pravdu. Zdejších rozhodnutí čís. 3202 a 4375 sb. n. s., vyslovujících zásadu, že strana nemůže požadovati vrácení přeplatku v československých korunách, byl-li od ní vybrán v cizí měně, mohla by se železniční správa právem dovolávati jenom, kdyby byla přeplatek 41.400 Krak. 36 h skutečně vybrala v rakouských korunách, neboli kdyby byla při účtování dne 12. června 1922 ponechala odesílateli na vůli, by platil buď efektivně rakouskými korunami, nebo sice v měně československé, ale podle kursu dne placení, tedy 12. června 1922, kdy 100 rak. korun se rovnalo 0.5 Kč. Dráha přepočítala však dovozně předepsané rakouskými dráhami v rakouských korunách na československé koruny ke dni jí samou libovolně stanovenému, totiž 15. listopadu 1920, kdy 100 rak. korun platilo 18 Kč, a vybrala dovozně v československých korunách podle tohoto kursu. Právem a v úplném souhlase s §em 12 m. ú. a § 70 žel. dopr. ř. uznal první soud, že železnice jest povinna vrátiti přeplatek tak, jak jej vybrala, tedy v československé měně a kursu, ježž sama při vybrání určila. V tomto, pro rozhodnutí sporu podstatném směru nelze dovolání žalované strany uznati za odůvodněné. Rozhodnutím o kursu, podle kterého má býti vrácena neprávem předepsaná částka dovozného, není ovšem žalobní nárok vyřízen. Žalující firma požaduje také ještě vrácení dalšího přeplatku, který povstal tím, že československá dráha vybrala od ní také onu část dovozného na rakouských tratích, která byla správně vypočítána, totiž 53.019 Krak. 85 h v československých korunách podle kursu z 15. listopadu 1920, ač byla splatná a placena teprve 12. června 1922. Tento další nárok byl nižšími soudy zamítnut s odůvodněním, že dovozně bylo splatno již při podání zásilky, totiž 25. srpna 1920, že toho dne byl kurs rakouské koruny vyšší než 15. listopadu 1920, takže žalobkyně přepočítáním k tomuto dni nejen nebyla zkrácena, nýbrž získala, a že by se přičilo dobrým mravům, kdyby žalobkyně mohla zaplatiti přepravu provedenou v roce 1920 pokleslými rakouskými korunami z roku 1922. Odůvodnění nedostačuje. Žalující strana jako odesílatel zavázala se sice zaplatiti dovozně s vedlejšími poplatky až do pohraniční stanice rakousko-italské a byla by bývala proto povinna, zaplatiti na požádání dráhy celou k tomu potřebnou částku hned při podání zásilky, když však dráha nebyla tehdy s to, by celé dovozně vypočítala předem, a vyžádala si podle čl. 12 mez. ú. a §u 69 žel. dopr. ř. zálohu 10.000 Kč, nestal se zbytek dovozného splatným dříve, než dráha odesílatele vyzvala ke konečnému súčtování a zaplacení nedoplatku. Odesílatel nebyl do té doby v prodlení, a dráha nemůže od něho žádati placení ke dřívějšímu dni. Přepočítání nedoplatků, totiž oné části dovozného, ježž nebyla uhrazena zálohou podle kursu dne podání zásilky ku přepravě, nelze ani železničním dopravním řádem, ani všeobecnými právními předpisy odůvodniti. Škodu, již utrpí československá dráha kursováním poklesem rakouských korun následkem toho, že vyzvala odesílatele k vyúčtování a placení teprve v dubnu 1922, ač sama s rakouskými dráhami súčtovala snad již v listopadu 1920, musí nésti sama bez ohledu

na to, zda své prodlení zavinila, či nezavinila, poněvadž pokles měny jest náhoda, která postihuje každého věřitele, není-li dlužník v prodlení. Dovolání žalující strany jest v právu, pokud brojí proti přepočítání nedoplatku na dovozném podle kursu z 15. listopadu 1920 a požaduje jeho přepočítání podle kursu dne splatnosti, za který však sluší pokládati nikoli den skutečného súčtování a placení, totiž 12. června 1922, nýbrž podle čl. 336 obch. zák. a §§ 1417 a 904 obč. zák. již den, kdy byla dle svého vlastního udání ku súčtování a placení vyzvána, tedy 26. dubna 1922. Toho dne ocitla se v prodlení, pokles rakouské koruny od tohoto dne, ostatně již jen nepatrný, jde na její účet. Žalující strana přehlíží také ještě další a to podstatnou okolnost, že složenou zálohou 10.000 Kč byla větší část československého i rakouského dovozného již zaplacená a že tato již zaplacená část dovozného nemohla býti, jak žalující strana požaduje, stejně přepočítávána podle pozdějšího kursu ze 26. dubna 1922, po případě 12. června 1922, jako nezapravený ještě nedoplatek. Přepočítání dovozného, zaplaceného zálohou, může se státi jenom podle kursu dne složení zálohy, tedy 25. srpna 1920. Žalující firma napadá v dovolání ovšem názor, že záloha 10.000 Kč byla placením, a poukazuje na to, že § 69 (7) žel. dopr. ř. nemluví o záloze, nýbrž o jistotě, ale z přirozené povahy plyne, že bylo-li 10.000 Kč složeno v penězích, nebylo vůlí stran, by tato částka byla pouhou zástavou, jež by se po zaplacení dovozného vrátila, nýbrž že se mělo dovozně z ní zaplatiti proti dodatečnému vyúčtování, že byla tedy placením předem. Mezinárodní úmluva, jejímž pouhým provedením jest železniční dopravní řád, nemluví ve čl. 12 o jistotě, nýbrž o složení částky rovnající se přibližně dovoznému. Poněvadž záloha 10.000 Kč byla vybrána a složena na dovozně na tratích československých i rakouských, aniž bylo určeno, kolik z ní připadá na které dovozně, musí býti rozdělena na obojí dovozně poměrně podle jeho výšky, při čemž rakouské dovozně musí se přepočítati na československé koruny v kursu v den podání zásilky 25. srpna 1920, kdy nejen byla záloha složena, nýbrž i celé dovozně by bylo musilo býti odesílatelem zaplaceno, kdyby bývalo možno je předem vypočítati. Při použití vytčených zásad při vypočítání žalobního nároku dojde se k tomuto výsledku: Celkové skutečné dovozně činilo, jak není sporno, 4.105 Kč 80 h a 53.019 Krak. 85 h, kteráž částka se při kursu 100 Krak. = 22.50 Kč plativším dne 25. srpna 1920 rovnala 11.929 Kč 48 h. Rozdělí-li se záloha 10.000 Kč poměrně mezi československé dovozně 4.105 Kč 80 h a rakouské dovozně 11.929 Kč 48 h, připadá na ono 2.560 Kč 32 h, na toto 7.439 Kč 69 h, kteráž částka přepočítána při téměř kursu činí 33.065 Krak. 24 h. Tyto částky byly zálohou zaplacený, dodatečně bylo zaplatiti na československém dovozném 1.545 Kč 48 h, na rakouském dovozném 19.954 Krak. 61 h. Nedoplatek rakouských korun přepočítán na československé koruny podle železničního kursu ze 26. dubna 1922, který byl dle předložených dokladů 100 Krak. = 0.90 Kč, činí 179 Kč 60 h. Při vyúčtování dne 12. června 1922 bylo tedy vybrati ještě na československém dovozném 1.545 Kč 48 h, na rakouském dovozném 179 Kč 60 h, úhrnem 1.725 Kč 08 h. Vybráno bylo 11.101 Kč 44 h, tedy více o 9.376 Kč 36 h. Tento přeplatek byla žalovaná železniční správa povinna vrátiti.

Jelikož vrátila dne 5. března 1924 jenom 45.500 Krak., kteráž částka se tehdy rovnala dle nenapadeného zjištění prvního soudu 22 Kč 30 h, dluží ještě 9.354 Kč 06 h a musila býti odsouzena ku zaplacení této částky se 6% úroky z prodlení ode dne reklamace, jak žalující strana sama v reklamaci požadovala, a jak ustanovují také čl. 42 mez. ú. a § 1334 obč. zák.

Čís. 6120.

Je-li pohledávka, postoupivší knihovní přednost, bezúčinnou proti věřiteli, jenž jest v pořadí mezi ustupující a postupující pohledávkou a jenž k postupu přednosti nedal souhlasu, jest i postup přednosti vůči onomu věřiteli bezúčinným a nemá místa námitka důvěry ve veřejnou knihu.

(Rozh. ze dne 15. června 1926, Rv I 277/26.)

V řízení o rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost Karla B-a podal erár odpor proti příkázání pohledávky firmy H. Byv poukázán na pořad práva, domáhal se proti Františku B-ovi a firmě H. nálezu: 1. Knihovní zápis práva zástavního pro pohledávku žalovaného Františka B-a 31.000 Kč s 5% úroky a 6% úroky z prodlení, podle dlužního úpisu ze dne 22. června 1923 na nemovitostech, zapsaných ve vložce čís. 960 pod pol. čís. 8 jest proti eráru, pro něhož jest v téže vložce pod pol. čís. 9 zaznamenáno právo zástavní pro pohledávku 136.854 Kč 01 h s přísl. bezúčinným a neplatným s výhradou a se zachováním práva přednosti pohledávky firmy H. 20.000 Kč s přísl. v téže vložce pod položkou čís. 11 před pohledávkou Františka B-a 31.000 Kč s přísl. v téže vložce vloženého; 2. knihovní zápis práva zástavního pro pohledávku firmy H. 20.000 Kč pod položkou 10 ve vložce čís. 960 pozemkové knihy vloženého a přednost této pohledávky před pohledávkou Františka B-a v odstavci I. zmíněnou, pod položkou 11 na téže nemovitosti vložená, jsou proti eráru bezúčinné a neplatné, žalovaná firma jest povinna trpěti, by pohledávka eráru 136.854 Kč 01 h s přísl. na téže nemovitosti pod pol. 8. zaznamenaná, byla z nejvyššího podání, docíleného za tuto vydraženou nemovitost uspokojena bez ohledu na zástavní právo a přednost vložené pro pohledávku firmy H. Odůvodňoval žalobu takto: Karel B. snažil se před hrozícím mu úpadkem alespoň část svého majetku před vymáhajícími věřiteli uchrániti tím, poněvadž podstatnou část jeho jmění tvořil dům č. p. 387 — že v dohodě se svým bratrem, žalovaným Františkem B-em, zřídil pro jeho pohledávku 31.000 Kč právo zástavní na domě tom na základě dlužního úpisu, jež mu vydal na pohledávku předstíranou. O tomto fraudulosním jednání obou bratří žalovaná firma H. věděla a jsouc si toho vědoma, vymohla si právo přednostní před pohledávkou žalovaného Františka B-a 31.000 Kč pro své pohledávání z úvěru Karlu B-ovi poskytnutého do výše 20.000 Kč následující pořadí přímo za pohledáváním eráru 136.854 Kč 01 hal. Tímto jednáním žalovaných bylo poškozeno ostatní věřitelstvo, mezi nimi i erár, který proto,